

MÜŞTERİNİN TANINMASI İLKESİ KAPSAMINDA

SIKILAŞTIRILMIŞ TEDBİRLER

2025

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	2
2. MÜŞTERİNİN TANINMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ	3
3. MÜŞTERİNİN TANINMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE SIKILAŞTIRILMIŞ TEDBİRLER	3
4. SIKILAŞTIRILMIŞ TEDBİRLERİN UYGULANACAĞI DURUMLAR	5
4.1. Özel Dikkat Gerektiren İşlemler.....	5
4.2. Teknolojik Risklere Karşı Tedbir Alınması	5
4.3. Riskli Ülkelerle İlişkiler	6
4.4. Yüksek Riskli Durumlar	6
4.5. Finansal Kuruluşların ile Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar İlişkilerinde Alınacak Tedbirler	8
4.6. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar ile Müşteri İlişkilerinde Alınacak Tedbirler.....	9
4.7. Kripto Varlık Transferlerinde Sıkılaştırılmış Tedbirler.....	9
4.8. Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları ile Terminal Hizmetleri	11
5. SIKILAŞTIRILMIŞ MÜŞTERİNİN TANINMASI TEDBİRLERİ	12
5.1. Gerçek Kişi Müşterilerde Kimlik Tespiti:	12
5.2. Diğer Müşterilerde Kimlik Tespiti:	14
5.3. Gerçek Faydalanıcının Tanınması	16
5.4. Müşteri Durumunun ve İşlemlerin İzlenmesi	16
5.5. Uzaktan Kimlik Tespiti	17

1. GİRİŞ

Günümüzde teknolojik ilerlemeler, bireylerin ve kurumların yaşam standartlarını kolaylaştırmanın yanında güvenlik, denetim ve düzenleme mekanizmalarını da etkilemektedir. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte finansal işlemlerden kişisel veri kullanımıyla, kamu düzeninden uluslararası ticarete kadar pek çok alanda yeni fırsatlar doğmuş; ancak bu gelişmeler aynı zamanda riskleri de artırmıştır. Bu nedenle, ulusal ve uluslararası otoriteler, hızla gelişen teknolojinin getirdiği riskleri engellemek veya zararlarını azaltmak amacıyla mevcuttaki **sıkılaştırılmış tedbirleri** güncelleyerek hayata geçirme ihtiyacı duymaktadır.

Ayrıca geleneksel bankacılık sisteminin yanı sıra, kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve ödeme kuruluşları, günümüzde finansal aracılık faaliyetlerinde etkin bir rol üstlenmektedir. 25 Aralık 2024 tarihli ve 32763 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 9305 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı neticesinde Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte değişiklikler yapılmış ve Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları da “*finansal kuruluş*” tanımlamasına dahil edilmiştir.

Bu aktörlerin finansal kuruluş kategorisine dahil edilmesi, yalnızca finansal kapsayıcılığı artırmakla kalmamış, aynı zamanda yeni riskleri de beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla bu alanda da sıkılaştırılmış tedbirlerin uygulanması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Suç gelirlerinin aklanması ya da bir diğer deyişle aklama suçu, genel tanımıyla, yasa dışı yollardan elde edilen kazançların kaynağının gizlenmesi veya niteliğinin değiştirilmesi suretiyle yasal görüntü kazandırılarak ekonomik sisteme entegre edilmesidir. Aklama suçu ile mücadelede amaç, mali sistemlerin ve kurumların aklama süreçlerinde araç olarak kullanılmalarını önlemek ve sisteme güveni sağlamak ayrıca suçluları suç gelirlerinden mahrum etmek suretiyle temel var olma nedenlerini ortadan kaldırmaktır. Terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ise, genel olarak, yasal ve yasa dışı faaliyetlerden elde edilen fon veya malvarlığı değerlerinin teröristler ya da terör örgütleri ya da nükleer, faaliyetlere veya nükleer silah atma sistemlerinin geliştirilmesi amacıyla transfer edilmesidir. Terörizmin finansmanı suçu ile mücadelede amaç ise, terör örgütlerinin finansman kaynaklarının kurutulması ve elde edilen fonların dağıtım kanallarının engellenmesiyle terör örgütlerinin başarı şansının azaltılmasıdır.

Bu kapsamda, suç gelirlerinin aklanması, terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile etkin mücadele edilebilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için, gerek uluslararası alanda gerekse iç hukukta finansal kuruluşlara ve diğer bazı meslek gruplarına yönelik bir takım “yükümlülükler” getirilmiştir.

Buna göre, iç hukukumuzda, 5549 sayılı Kanunun “Yükümlülükler ve Bilgi Değişimi” başlıklı ikinci bölümünde; müşterinin tanınması, şüpheli işlem bildirimi, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirler, devamlı bilgi verme, bilgi ve belge verme, muhafaza ve ibraz ile elektronik tebligat “yükümlülükler” i düzenlenmiştir.

Yükümlülerin, suç gelirlerinin aklanması terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ile ilişkili kişi ve eylemlerden korunması, risklerinin etkin yönetimi açısından “müşterinin tanınması ilkesi”, hakkında yeterli bilgiye sahip olunması ve gerekli hallerde

“sıkılaştırılmış tedbir” olarak kabul edilen ilave önlemlerin alınarak bu bilgilerin etkin kullanımı önem taşımaktadır. Müşterinin tanınması aynı zamanda söz konusu suçların önlenmesine ilişkin diğer tüm süreçlerin temelini oluşturmaktadır.

İşbu Rehberin amacı; müşterinin tanınması ilkesi kapsamında, “sıkılaştırılmış tedbir” olarak alınacak ilave önlemlerin hangi müşteriler, işlemler, ürün/hizmetler için önem arz ettiğine, hangi tedbirleri içerdiğine ve bu kapsamda dikkat edilmesi gereken diğer hususlara dair yükümlülere yardımcı olunmasıdır.

2. MÜŞTERİNİN TANINMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ

5549 sayılı Kanunun 3/1 maddesinde “Yükümlüler, müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında; kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek ve gerekli diğer tedbirleri almak zorundadır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bilindiği üzere, “Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar” Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Tedbirler Yönetmeliğinin 6 ila 14 ncü maddelerinde, kimlik tespitinin; gerçek kişiler, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişiler, dernek ve vakıflar, sendika ve konfederasyonlar, siyasi partiler, yurt dışında yerleşik tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan teşekküller, kamu kurumları ve başkası adına hareket eden kişiler için hangi usulde yapılacağı belirtilmiştir.

3. MÜŞTERİNİN TANINMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE SIKILAŞTIRILMIŞ TEDBİRLER

Yükümlüler; müşterinin tanınması kapsamında, Tedbirler Yönetmeliğinin 18 inci maddesinde düzenlenen “özel dikkat gerektiren işlemler”, 20 nci maddesinde düzenlenen “teknolojik risklere karşı tedbir alınması” ve 25 inci maddesinde düzenlenen “riskli ülkelerle ilişkiler” kapsamındaki işlemler ile risk temelli yaklaşım çerçevesinde tespit edecekleri “yüksek riskli” durumlarda, tespit edilen riskle orantılı olarak aşağıda belirtilen tedbirlerin bir veya birden fazlasını ya da tamamını uygulamak zorundadır. Bu tedbirler;

- a) Müşteri hakkında ilave bilgi edinmek ve müşteri ile gerçek faydalanıcının kimlik bilgilerini daha sık güncellemek,
- b) İş ilişkisinin mahiyeti hakkında ilave bilgi edinmek,
- c) İşleme konu malvarlığının ve müşteriye ait fonların kaynağı hakkında mümkün olduğu ölçüde bilgi edinmek,
- ç) İşlemin amacı hakkında bilgi edinmek,
- d) İş ilişkisine girilmesini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak,
- e) Uygulanan kontrollerin sayı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak,

f) Sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareketin, müşterinin tanınmasına ilişkin esasların uygulandığı bir başka finansal kuruluştan yapılmasını zorunlu tutmak olarak belirlenmiştir.

Ayrıca 30.04.2021 tarih ve 31470 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 19 sıra no’lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği uyarınca “*Uzaktan kimlik tespitinde alınması gereken sıkılaştırılmış tedbirler*” sayılmıştır. Bu tedbirlere aşağıda yer verilmiştir;

- a) Müşterinin başvurusu ile birlikte müşteri profilinin oluşturulması ve değerlendirilmesini teminen kişi hakkında risk değerlendirmesi yapılır. Bu kapsamda müşteri hakkında Yönetmeliğin 6 ncı ve 7 nci maddeleri kapsamında alınması gereken bilgilerin yanı sıra asgari olarak iş ilişkisinin amacı ve mahiyeti (hesap açma amacı, talep edilen ürünler ve benzeri), işleme konu malvarlığının ve müşteriye ait fonların kaynağı ile ortalama gelir bilgisi, açılacak hesabın aylık tahmini işlem hacmi ve işlem sayısına yönelik bilgiler alınır.
- b) Uzaktan kimlik tespiti yapılmak suretiyle kurulan sürekli iş ilişkisi kapsamındaki müteakip işlemin yükümlüyle yüz yüze gerçekleştirilmesi halinde, Yönetmeliğin 6 ncı ve 7 nci maddelerindeki usule göre kimlik tespiti yapılır ve imza örneği alınır.

Finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve meslekler, uzaktan kimlik tespitine ilişkin işlemlerde, risk temelli yaklaşım çerçevesinde tespit edilen riskle orantılı olarak aşağıda belirtilen tedbirlerin bir veya birden fazlasını ya da tamamını uygular:

- a) Müşteri hakkında ilave bilgi edinmek ve müşteri ile gerçek faydalanıcının kimlik bilgilerini daha sık güncellemek.
- b) İş ilişkisine girilmesini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak.
- c) Uygulanan kontrollerin sayı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak.
- ç) Sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareketin, müşterinin tanınmasına ilişkin esasların uygulandığı bir başka finansal kuruluştan yapılmasını zorunlu tutmak.
- d) Müşterinin mali profiline ve faaliyetlerine uygun olmayan veya faaliyetleriyle ilgisi bulunmayan işlemleri yakından izlemek.
- e) Tutar ve işlem sayısı limiti belirlemek de dâhil uygun ve etkili tedbirleri almak.

Uzaktan kimlik tespiti sürecinde, kimlik belgesinin yakın alan iletişimi kullanılarak doğrulanamaması halinde kullanılacak yöntemlere ilave olarak, sürekli iş ilişkisi tesisi öncesinde ilk finansal hareketin, kişinin müşterinin tanınmasına ilişkin esasların uygulandığı bir başka finansal kuruluştaki hesabından yapılması zorunludur.

Gizlilik tabanlı kripto varlıkların alım satımına veya saklanmasına aracılık eden kripto varlık hizmet sağlayıcılar, uzaktan kimlik tespiti yapamazlar. Ayrıca sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareket dahil olmak üzere kripto varlık hizmet sağlayıcı nezdinde para yatırma ve çekme işlemlerinin müşterinin kimlik bilgileri ile uyumlu bir banka veya kredi kartı hesabı aracılığıyla yapılması zorunludur.

4. SIKILAŞTIRILMIŞ TEDBİRLERİN UYGULANACAĞI DURUMLAR

4.1. Özel Dikkat Gerektiren İşlemler

Yükümlüler karmaşık ve olağandışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve bu kapsamda elde edilen bilgi, belge ve kayıtları istenildiğinde yetkililere sunmak üzere muhafaza etmek zorundadır.

17 Kasım 2022 tarih ve 32016 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 21 sıra no'lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı Genel Tebliği uyarınca “Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler Bakımından Alınacak Sıkılaştırılmış Tedbirlere İlişkin Usul ve Esaslar” düzenlenmiştir. Bu düzenleme kapsamında finansal kuruluşlar, finansal olmayan belirli iş ve meslekler ile kripto varlık hizmet sağlayıcılar, müşterinin ya da gerçek faydalanıcının kamusal nüfuz sahibi kişi olup olmadığının belirlenmesi amacıyla makul tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu yükümlülere asgari olarak uygulanması gereken tedbirlere aşağıda yer verilmiştir:

- a) İş ilişkisi tesisini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak.
- b) Bu kişilere ait veya işleme konu malvarlıkları ve fonların kaynağının tespiti için makul tedbirler almak.
- c) Uygulanan kontrollerin sayı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak.

4.2. Teknolojik Riskler

Finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve meslekler grubundaki yükümlüler, yeni sunulan ürünler, işlemler, hizmetler ve teknolojik gelişmeler nedeniyle suistimal edilebilecek kanallar (internet şubesi, telefon bankacılığı, call center, ATM vb., kripto varlık transfer platformları vb.) vasıtasıyla gerçekleştirilen işlemlere özel dikkat göstermeli ve aklama, terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı amacıyla kullanılması riskini önlemeye yönelik etkili tedbirler (tutar ve işlem sayısı limiti belirlemek gibi) geliştirmelidir. Bu kapsamda, yüz yüze temas kurulmadan fiziki olarak farklı ortamlarda işlem yapılmasına imkân veren sistemler kullanılarak gerçekleştirilen işlemlerin müşterinin mali profili ve faaliyetleri ile uyumlu olup olmadığı yakından izlenmelidir.

25 Aralık 2024 tarihli ve 32763 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 9305 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı neticesinde Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte yapılan değişiklik ile Kripto varlık hizmet sağlayıcılar tarafından aracılık kripto varlık transfer işlemine ilişkin mesajlarda, gönderenin adı ve soyadına, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişinin unvanına, diğer tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin tam adına, cüzdan adresine, cüzdan adresinin bulunmadığı durumda işlemle ilgili referans numarasına, adresi veya doğum yeri ve tarihi veya müşteri numarası, vatandaşlık numarası, pasaport numarası, vergi kimlik numarası gibi göndereni belirlemeye yarayan bilgilerden en az birine yer verilmesi zorunlu tutulmuştur. Aksi halde alıcı kripto varlık hizmet sağlayıcı tarafından; gönderici kripto varlık hizmet sağlayıcıdan gelen transferlerin

reddedilmesi veya söz konusu kripto varlık hizmet sağlayıcıyla yapılan işlemlerin sınırlandırılması ya da iş ilişkisine son verilmesi hususları göz önünde bulundurulur.

4.3. Riskli Ülkelerle İlişkiler

Riskli ülkelerle finansal ilişkilerde sıkılaştırılmış tedbirler; **müşteri tanıma, işlem gözetimi, fon kaynağı tespiti, raporlama, yönetim onayı ve teknolojik denetim** adımlarında derinleştirilmiş uygulamalar şeklinde karşımıza çıkar. Amaç, bu ülkeler üzerinden finansal sisteme yasa dışı fon girişini önlemek, şeffaflığı artırmak ve uluslararası uyumu sağlamaktır.

Finansal kuruluşlar ile finansal olmayan belirli iş ve meslekler grubundaki yükümlüler; serbest bölgeler, off-shore merkezleri ile aklama ve terörizmin veya kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca riskli kabul edilen ülkelerde yerleşik gerçek ve tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan teşekküller ve bu ülkelerin vatandaşları ile girecekleri iş ilişkilerine ve işlemlere özel dikkat göstermek, görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlerin amacı ve mahiyeti hakkında mümkün olduğu ölçüde bilgi toplamak ve bunları kayda geçirmek zorundadır.

4.4. Yüksek Riskli Durumlar

Yükümlüler açısından, müşteri tanımlama ve kabul sürecinin temel amacı müşteri risk profilinin oluşturulmasıdır. Müşteri kabul sürecinde risk profilinin oluşturulması genelde iş ilişkinin başlangıcında yapılmakla birlikte, bazı müşterilerin gerçek risk profili işlem yapmaya başladığında ortaya çıkabilmektedir. Bu durum, müşteri işlemlerinin sürekli olarak izlenmesini ve gerekli durumlarda müşteri risk sınıflandırmasının güncellenmesini gerekli kılmaktadır.

Müşterini tanı ilkesi; özellikle müşteri kabul sürecinde, mevzuata uygun kimlik tespit ve teyit işlemlerinin yanı sıra, yükümlünün belirlediği parametreler doğrultusunda, gerçekleştirilen işlemler ve kullanılan hizmetler/ürünler de dikkate alınarak müşterilerin belli risk kategorilerine (düşük, orta, yüksek riskli gibi) tanımlanması ve buna uygun müşteri kabul süreçlerinin tesis edilmesini gerektirir. Risk temelli yaklaşımla aklama ve terörün finansmanı riskinin düşük olarak değerlendirilebileceği durumlarda, müşterinin tanınması ilkesiyle ilgili uyulması gereken hususların basitleştirilerek uygulanmasına imkân tanınmakta, yüksek riskli durumlarda ise tespit edilen riskle orantılı olarak sıkılaştırılmış tedbirler uygulanmaktadır.

Bu nedenle; yükümlüler, suç gelirlerinin aklanması, terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı suçlarının işlenilmesinde aracı olarak kullanılmalarının önlenmesi ve maruz kalabilecekleri risklerin azaltılmasını teminen, müşteri kabul ve işlem gerçekleştirme süreçlerinde risk değerlendirmesi yapmalıdır. Risk değerlendirmesi yapılırken müşterinin iş/meslek bilgisi, uyruk, yerleşik olduğu ülke bilgisi, faaliyet alanı/sektörü, hesap açma/işlem yapma amacı, gerçekleştirdiği işlemler, işlem kanalı tercihi, kripto varlık işlemlerine katılım durumu, uluslararası para transferleri vb. birçok faktör değerlendirmeye alınmalıdır. Değerlendirmeye alınan faktörlere göre bir skorelama yapılarak yükümlü tarafından kabul edilebilir bir risk oranı belirlenmelidir. Kabul edilebilir risk oranının altında kalan müşteriler, işlemler, ürünler/hizmetler standart kategoride değerlendirilmeli; kabul edilebilir risk oranının

üstünde yani riskli kategoride yer alan müşteriler, işlemler ve ürünler/hizmetler için yukarıda belirtilen sıkılaştırılmış tedbirlerden bazıları veya tamamı uygulanmalıdır. Ayrıca yükümlü tarafından bu tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığının tespit edilmesine, uygulanmışsa; uygulanan tedbirlerin etkili olup olmadığının ölçülmesine ve bu süreçlerin izlenmesine yönelik politika ve prosedürler geliştirilmelidir.

Bu kapsamda, etkin risk yönetimi için öncelikle yükümlünün maruz kalabileceği risklerin tanımlanması gereklidir.

Müşteri riski: Müşterinin faaliyet gösterdiği iş kolunun (meslek veya faaliyet alanı), yoğun nakit kullanımı, yüksek değerli malların alım satımı, yoğun kripto varlık işlemleri veya uluslararası fon transferlerinin kolayca gerçekleştirilmesine imkân vermesi; müşterinin ya da müşteri adına veya hesabına hareket edenlerin, suç gelirlerinin aklanması, terörizmin veya kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı amacıyla hareket etmesi sebebiyle yükümlünün suistimal edilmesi riskidir.

Hizmet riski: Yüz yüze yapılmayan işlemler, yaygınlaşan kripto varlık hizmetleri başta olmak üzere gelişen teknolojiler kullanılarak sunulacak diğer yeni ürünler veya gelişen teknolojiler kullanılarak sunulacak yeni ürünler kapsamında yükümlünün maruz kalabileceği risktir.

Ülke riski: Yükümlünün, aklama, terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda yeterli düzeyde işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca riskli kabul edilen ülkelerin vatandaşları, şirketleri ve mali kuruluşları ile girecekleri iş ilişkileri ve işlemleri sebebiyle maruz kalabileceği risktir.

Suç gelirlerinin aklanması, terörizmin veya kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı amacıyla kullanılma risklerinin yüksek olması sebebiyle, yükümlüler tarafından aşağıda örnek olarak belirtilen durumlarda “sıkılaştırılmış tedbirler” uygulanmalı ve izleme, kontrol faaliyetleri çerçevesinde takibine önem verilmelidir. Ancak, aşağıda belirtilenler arasında yer almasa dahi, yükümlülerce şüphe uyandıran ya da yüksek riskli olduğu değerlendirilen herhangi durum da bu kapsamda değerlendirilmelidir.

- Bilgi ve belge vermekten imtina eden yahut yanıltıcı veya teyidi imkânsız bilgiler veren müşterilere ait işlemler,
- İşlem yapmadan önce, kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirim zorunluluğu, işlem limitleri, bankanın aklama ile mücadelede kontrol yöntemleri hakkında bilgi edinmeye çalışan müşterilerce gerçekleştirilen işlemler,
- Kar amacı gütmeyen, yatırımlarının riskini ve maliyetlerini (masraf, komisyon vb.) önemsemeyen müşterilere ait işlemler,
- Müşteri profili ile karşılaştırıldığında makul bir ilişki kurulamayan, müşterinin geliri, işi, faaliyet konusu ile ilgili veya orantılı olmayan işlemler,
- Görünürde makul, hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan (erken kapanan krediler, sık kullanılmayan döviz alım-satım işlemleri gibi) işlemler,
- Karmaşık (çok sayıda farklı kişinin aynı alıcıya fon transferi, yurtdışından gelen fonların tekrar yurtdışına transfer edilmesi gibi) ve olağandışı büyüklükteki (dikkat çekici sıklıkta veya yüksek tutarlı nakit işlemler vb.) işlemler,
- Birlikte ele alındıklarında, kimlik tespiti yapılmasını gerektiren tutarı aşan bağlantılı işlemler,

- Kullanım amacı ekonomik olmayan veya amacı açıklanmayan kredi talepleri,
- Yüz yüze temas kurulmadan fiziki olarak farklı ortamlarda işlem yapılmasına imkân veren sistemler kullanılarak gerçekleştirilen işlemler,
- Yeni sunulan ürünler ve teknolojik gelişmeler nedeniyle suistimale açık hale gelebilecek kanallar vasıtasıyla gerçekleştirilen işlemler, işlemler (Örneğin; kripto varlık hizmet sağlayıcıları kanalıyla gerçekleştirilen kripto varlık transferleri ve bu transferlerle bağlantılı diğer şüpheli işlemler),
- Serbest bölgeler, off-shore merkezleri ile aklama, terörizmin veya kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca riskli kabul edilen ülkeler ile ilişkilendirilen işlemler,
- Faaliyet gösterdiği iş kolu, yoğun nakit kullanımı yüksek değerli malların alım-satımı veya uluslararası fon transferlerinin kolayca gerçekleştirilmesine imkân veren müşterilerce gerçekleştirilen işlemler,
- Ödeme emirleri, talimatla yapılan işlemler gibi gerçekte faydalanan haricinde üçüncü kişilere ödeme, havale vb. imkânlar sağlayan işlemler,
- Riskli sektörlerde (bankacılığa ilişkin faaliyetleri yürütenler, yetkili müesseseler-döviz büroları, kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı ve ticareti yapanlar-kuyumcular, ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler emlakçılar, ödeme ve elektronik para hizmeti verenler, sermaye piyasasında aracılık faaliyetleri yapanlar, kripto varlık hizmet sağlayıcıları vb.) faaliyet gösterenlerin işlemleri,
- Başta dernekler olmak üzere kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen işlemler,
- Faaliyet gösterdikleri sektördeki diğer kuruluşlara göre mutaat olmayan sermaye, ortaklık yapısı ve işçi sayısına sahip müşterilerin işlemleri,
- Belli bir yaşın altında veya üstündeki müşterilerin işlemleri,
- Müşterek hesap kullanan farklı soyadlı müşterilerce gerçekleştirilen işlemler,
- Yurt dışında (özellikle riskli ülkelere) yerleşik yabancı uyruklu müşterilerce gerçekleştirilen işlemler.

4.5. Finansal Kuruluşların ile Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar İlişkilerinde Alınacak Tedbirler

25/12/2024 tarihli düzenleme ile finansal kuruluşların kripto varlık hizmet sağlayıcılarla iş ilişkisi tesis etmelerinde ve kimlik tespiti gerektiren işlemleri yürütmelerinde asgari olarak bazı özel tedbirler zorunlu kılınmıştır. Bu kapsamda, Bankalar tarafından kripto varlık hizmet sağlayıcılara ait fonların kaynağı hakkında bilgi edinilmesi, işlemin amacı hakkında bilgi alınması ve iş ilişkisinin sıkı gözetim altında tutulması zorunludur. Bunun yanı sıra, işlem tutarları ve işlem sayısına yönelik sınırlar belirlenmeli, riskli yoğunlaşmaların önüne geçilmelidir.

Finansal kuruluşlar bakımından, KVHS ile iş ilişkisi kurulması üst düzey görevlinin onayına bağlanmıştır.

4.6. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar ile Müşteri İlişkilerinde Alınacak Tedbirler

Uyum Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 29 Sıra No'lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği'ne göre; kripto varlık hizmet sağlayıcıları müşterileriyle iş ilişkisi tesisi ve kimlik tespiti gerektiren diğer işlemlerinde asgari olarak;

- İşleme konu malvarlığının ve müşteriye ait fonların kaynağı hakkında mümkün olduğu ölçüde bilgi edinmek,
- İşlemin amacı hakkında bilgi edinmek,
- Uygulanan kontrollerin sayısı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak,

Tedbirlerini uygulamalıdır.

Ayrıca, kripto varlık hizmet sağlayıcılar risk yönetim politikasında, **tutar ve işlem sayısı sınırı belirlemeye yönelik** uygun tedbirleri de almalıdır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, Tedbirler Yönetmeliğinin 26/A maddesine göre; Tedbirler Yönetmeliğinin 18 inci maddesinde düzenlenen özel dikkat gerektiren işlemler, 20 nci maddesinde düzenlenen tedbir alınması gereken teknolojik riskler, 25 inci maddesinde düzenlenen riskli ülkelerle ilişkiler kapsamındaki işlemler ile **risk temelli yaklaşım çerçevesinde** tespit edecekleri yüksek riskli durumlarda ve Uyum Yönetmeliğinin 13 üncü maddesine göre; risk derecelendirmesi neticesinde yüksek riskli olarak belirledikleri gruplara yönelik olarak üstlenilecek riskin azaltılmasını teminen tespit edilen **riskle orantılı olarak** aşağıda belirtilen tedbirlerin **bir veya birden fazlasını ya da tamamını** uygulamalıdır:

- Müşteri hakkında ilave bilgi edinmek ve müşteri ile gerçek faydalanıcının kimlik bilgilerini daha sık güncellemek.
- İş ilişkisinin mahiyeti hakkında ilave bilgi edinmek.
- İş ilişkisine girilmesini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak.
- Sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareketin, müşterinin tanınmasına ilişkin esasların uygulandığı bir başka finansal kuruluştan yapılmasını zorunlu tutmak.

4.7. Kripto Varlık Transferleri

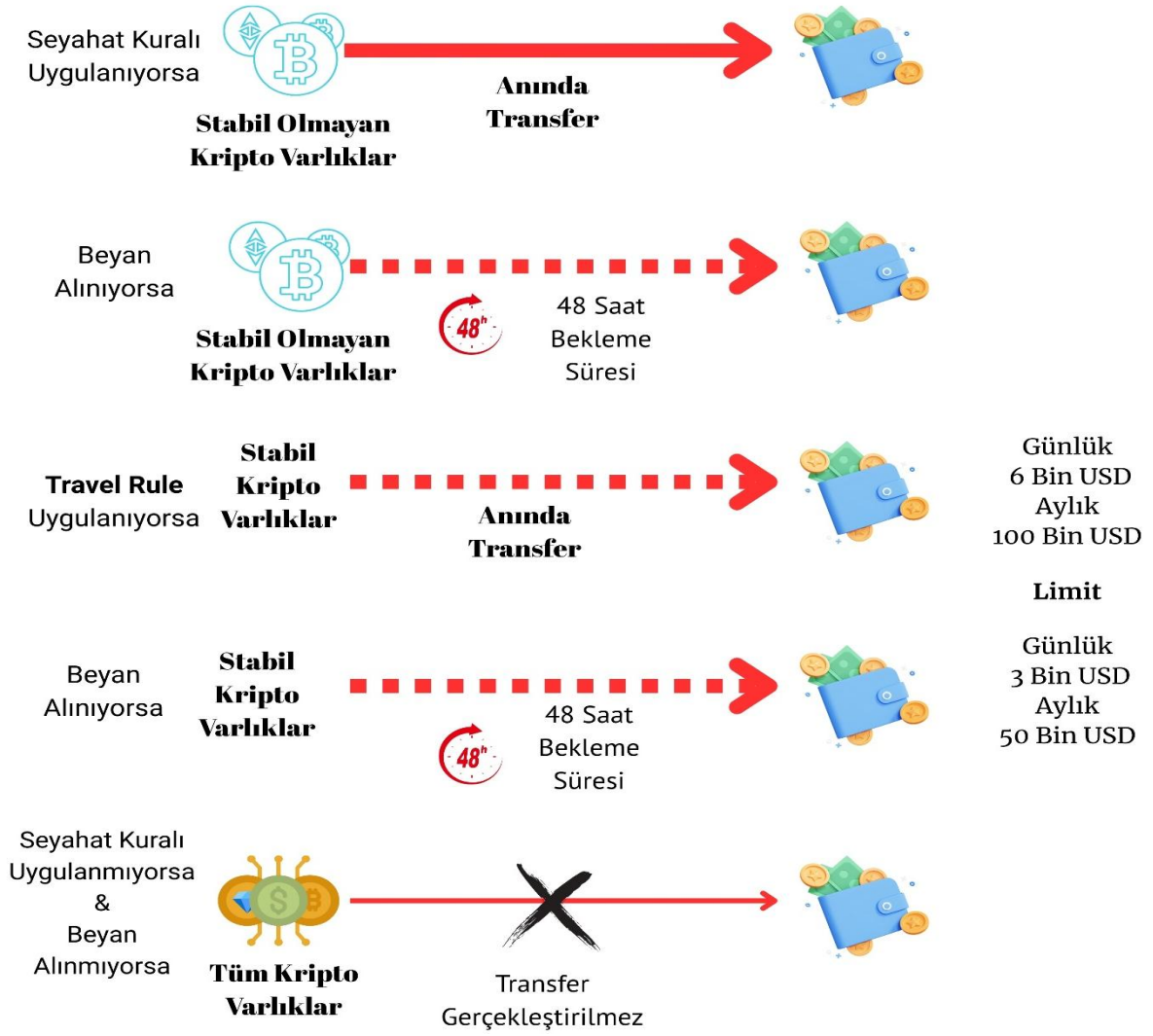
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 35/C maddesinin 5 inci fıkrası *Müşterilerin kripto varlık transferlerinin gerçekleştirildiği cüzdanlara ve fon transferlerinin gerçekleştirildiği hesaplara ilişkin kayıtlar kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından güvenli, erişilebilir ve takip edilebilir şekilde tutulur. Tüm işlem kayıtlarının bütünlüğü, doğruluğu ve gizliliği sağlanır. Müşterilerin kripto varlık transfer işlemlerinde Kurul ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan düzenlemelere uyulur.* hükmünü ihtiva etmektedir.

29 Sıra No'lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği'ne göre; kripto varlıkların alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşlar olan **platformlar**; herhangi bir kripto varlık hizmet sağlayıcı nezdinde kayıtlı olmayan bir cüzdan adresiyle ya da yurt dışında yerleşik ve kendi mevzuatına göre gönderene ve alıcıya ilişkin bilgileri paylaşma yükümlülüğü bulunmayan kripto varlık hizmet sağlayıcı veya kripto varlık transfer yetkisini

haiz bir finansal kuruluşla gerçekleştirilen kripto varlık transfer işlemleri kapsamında aracılık ettikleri **kripto varlık çekim işlemlerinde** -başka platformlara yapılan transfer işlemleri dahil- kripto varlık transferini, **transfer edilecek kripto varlığın alım, takas veya yatırma işleminden en az 48 saat sonra** gerçekleştirmelidir. Bu süre, **ilk kripto varlık çekim işlemleri bakımından en az 72 saat sonra** olacak şekilde uygulanmalıdır.

Platformlar tarafından aracılık edilen, **stabil kripto varlıkların** (bir veya birden fazla resmî para birimi de dahil olmak üzere başka bir değere, hakka veya bunların birleşimine referans vererek istikrarlı bir değeri korumayı amaçlayan kripto varlıklar) **çekim işlemlerinde** -başka platformlara yapılan transfer işlemleri dahil- günlük 3.000 ABD Doları ve aylık 50.000 ABD Doları karşılığı tutarda limit uygulanmalıdır. Seyahat kuralı yükümlülüğünün uygulandığı kripto varlık transfer işlemlerinde ise söz konusu limitler 2 kat uygulanabilir.

Platformlar; müşterinin tanınmasına ilişkin olarak tüm tedbirleri almak, varlıkların kaynağına ilişkin bilgiler ile banka ya da diğer platform nezdindeki hesap detayları dahil belgeleri periyodik olarak almak, müşterilerinin yukarıda açıklanan süre ve tutar limitlerinden kaçınmasını önlemek koşuluyla, likidite sağlayıcılığı, piyasa yapıcılığı veya piyasalar arası arbitraj işlemi amacıyla yapıldığından emin olunan kripto varlık transferlerinde, her bir müşteri için ayrı ayrı alınacak yönetim kurulu onayı ile süre ve tutar limitlerini uygulamayabilir. Platformlar, bu kapsamda tedbir uygulamadığı müşterilerini sürekli olarak izlemek ve kontrol etmekle yükümlüdür. Ancak, işlemlerin mahiyetinin likidite sağlayıcılığı, piyasa yapıcılığı veya piyasalar arası arbitraj işlemi olmadığına anlaşılmaması durumunda süre ve tutar limitleri derhal uygulanmalıdır.

Saklama kuruluşlarının platform müşterileri nam veya hesabına gerçekleştirecekleri transferler söz konusu kısıtlamalara tabi olup, platformlar ile saklama kuruluşları arasında gerçekleştirilecek sermaye piyasası mevzuatından kaynaklanan transferler bakımından sayılan tedbirler uygulanmaz.

Platformlar, tüm kripto varlık transfer işlemlerinde müşteriden işlemin mahiyetine ilişkin **en az 20 karakter uzunluğunda bir işlem açıklaması** temin etmelidir.

4.8. Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları ile Terminal Hizmetleri

20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının, üye işyerleri ile terminal aracılığıyla tesis ettikleri iş ilişkileri de sıkılaştırılmış tedbirler kapsamındadır. Bu kapsamda, müşterilerle iş ilişkisi tesisinde ve kimlik tespiti gerektiren diğer işlemlerde, yüksek riskli işlemlerde öngörülen tüm tedbirlerin uygulanması gerekmektedir.

Buna göre;

- Müşteri hakkında ilave bilgi edinilmesi, müşteri ve gerçek faydalanıcı kimlik bilgilerinin daha sık güncellenmesi,
- İş ilişkisinin mahiyeti hakkında daha ayrıntılı bilgi alınması,
- İşleme konu malvarlığı ve müşteriye ait fonların kaynağına ilişkin bilgi edinilmesi,
- İşlemin amacı hakkında bilgi alınması,
- İş ilişkisine başlanması, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesi veya işlemlerin gerçekleştirilmesinin üst düzey görevlinin onayına bağlanması,
- Uygulanan kontrollerin sayısı ve sıklığının artırılması, ayrıca ilave kontrol gerektiren işlem türlerinin belirlenmesi suretiyle iş ilişkisinin sıkı gözetim altında tutulması,
- Sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareketin, müşterinin tanınmasına ilişkin esasların uygulandığı başka bir finansal kuruluş üzerinden yapılmasının sağlanması,

zorunlu tedbirler olarak öngörülmektedir. Ancak, ilk finansal hareketin başka bir finansal kuruluş aracılığıyla yapılmasına ilişkin tedbir bankalar bakımından uygulanmayabilir.

Öte yandan, terminallerin iş ilişkisinin amacına uygun olarak kullanılması ve ilgili mevzuatında izin verilen haller dışında üçüncü kişiler tarafından kullanılmaması düzenli olarak kontrol edilmelidir. Yapılan kontrollerde herhangi bir aykırılığın tespit edilmesi halinde, iş ilişkisine son verilmesi de dâhil olmak üzere gerekli tedbirlerin alınması zorunludur.

5. MÜŞTERİNİN TANINMASINDA SIKILAŞTIRILMIŞ TEDBİRLER

5.1. Gerçek Kişi Müşterilerde Kimlik Tespiti:

Yükümlülerce, müşteriler ile müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin, Tedbirler Yönetmeliğinde belirtilen esaslar çerçevesinde kimlik tespiti yapılmalıdır. Müşterilerin iş ve meslek bilgilerinin alınması özellikle sürekli iş ilişkisi tesisinde mali profillerinin tespiti bakımından önemlidir. Bu sebeple, aşağıdaki bilgiler mümkün olduğunca temin edilmeye ve uygun belgelerle doğrulanmaya çalışılmalıdır.

- Müşterinin mesleğine,
- Ücretli çalışan olup olmadığına,
- Ücretli çalışan ise, bağlı bulunduğu sigorta koluna ve çalıştığı kuruma,
- Aylık gelirine, dair bilgiler alınmalıdır.

Müşterinin ücretli çalışan olmayıp müstakil olarak faaliyet gösterdiği (ticari ya da serbest meslek faaliyeti) hallerde;

- İstigal ettiği iş koluna,
- Faaliyet gösterdiği sektöre, endüstriye,
- Sektörde ne kadar süredir faaliyette bulunduğuna,
- Yurtdışı bağlantısı olup olmadığına,
- İş geçmişine,
- Ücretli çalışanı olup olmadığına,
- Şirket ortaklığı bulunup bulunmadığına,
- Mesleki faaliyetinin niteliğine ilişkin bilgiler alınmalıdır.

Bu şekilde mesleki/ticari faaliyetinin hacmi, ekonomik büyüklüğü ile aylık toplam gelirine dair tüm bilgiler derlenmelidir.

Müşterinin aynı zamanda şirket ortaklığı bulunması halinde;

- Hissedarı olduğu şirketteki pay oranı,
- Şirketin faaliyet konusu,
- Ticari büyüklüğü gibi hususlarda bilgi istenilmelidir.

Müşterilere, bilhassa sürekli iş ilişkisi tesisinde gerçekleştirdikleri işlemlerin amacı, sebebi özellikle servetlerinin/fonlarının kaynağına dair sorular yöneltilmelidir. Elde edilen bilgiler, müşterinin makul olarak sahip olması beklenen mal varlığının hacmine ilişkin bir gösterge sağlamalı ve bunun nasıl elde edildiğinin bir fotoğrafını sunmalıdır. Bu konuda kamuya açık kaynaklardan da bilgi toplanmaya çalışılmalıdır. Buna göre, asgari olarak aşağıda belirtilen hususlarda bilgi edinilmeli ve beyan edilen hususlar mümkün olduğunca bilgi, belgeler ile teyit edilmelidir.

- Müşterinin iş ilişkisi tesis ettirme gerekçesi,
- İşlemlerin amacı,
- Mahiyeti,
- İşlemlere konu malvarlığı/fonlarının kaynağı (birikim, kira, burs, miras, bağış, aidat, taşınmaz ya da araç alış-satışı, maaş, mal ve/veya hizmet alım-satımı, şirket kar payı vb.),
- Hesap açılışı gerçekleşmiş ise sık ve/veya yüksek tutarlı işlem beklenip beklenmediği (örneğin, açılışını takriben hesaba gelmesi beklenen bir tutar var mı, aylık işlemlerin beklenen toplam tutarı, adeti gibi),
- Hangi ürün/hizmetlerden faydalanmak istenildiği,
- Hesapta yurtdışına/yurtdışından para transferi gerçekleşip gerçekleştirilmeyeceği,
- İlgili ülkelerin isimleri.

Ayrıca, müşteri yabancı uyruklu ise yukarıda belirtilen hususlara ilaveten aşağıdaki bilgiler de alınmalıdır.

- uyruk bilgisi,
- Türkiye’de bulunma sebebi,
- İkamet ettiği süre,
- Türkiye’de bulunmayı planladığı süre,

Yukarıda belirtilen müşteriye dair bilgilerin gerçeğe uygun ve eksiksiz şekilde alınması son derece önemlidir. Öyle ki, ilerleyen süreçte riskli müşterilerin belirlenmesinde, izlenmesinde, raporlanmasında müşteri tarafından gerçekleştirilen işlemlerin müşterinin profiline uygun olup olmadığının tespit edilmesinde ve söz konusu işlemlerin şüpheli işlem kategorisinde olup olmadığının anlaşılmasında büyük ölçüde bu bilgilerden faydalanılacaktır.

Bununla birlikte, müşterinin tanınması kapsamında alınan teyide esas belgelerin asıllarının ya da noterce onaylanmış suretlerinin fotokopisi veya elektronik görüntüsü okunabilir şekilde alınmalı yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilmelidir. Bu kapsamda alınan teyit belgelerinin gerçekliğinden şüphe duyulan hallerde imkânların elverdiği ölçüde, belgeyi düzenleyen kişi ya

da kuruma veya diğer yetkili mercilere başvurmak suretiyle belgenin gerçekliği doğrulanmalıdır. Bu bağlamda, müşterinin ibraz ve/veya beyan ettiği belge ve/veya bilgilerin kendi içerisinde tutarlılık ve sahtecilik kontrolleri yapılmalıdır.

5.2. Diğer Müşterilerde Kimlik Tespiti:

Müşterinin; ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi, dernek ve vakıf, sendika ve konfederasyon, siyasi parti, yurt dışında yerleşik tüzel kişi ve yurt dışında kurulmuş güven sözleşmelerinde, tüzel kişiliği olmayan teşekkül veya kamu kurumu olması halinde, Tedbirler Yönetmeliğinin 7 ila 13 ncü maddelerinde belirtilen esaslar çerçevesinde kimlik tespiti yapılmalıdır.

Müşterinin; ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi olması halinde;

- Faaliyet konusu (birden fazla ise tüm faaliyet konuları),
- Hangi sektör/sektörlerde faaliyet gösterdiği,
- Ne kadar süredir faaliyet gösterdiği
- Kuruluş tarihi,

Müşterinin dernek ve vakıf, sendika ve konfederasyon ile tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde ise;

- Adı,
- Kuruluş amacı,
- Kuruluş tarihi,
- Faaliyet alanı,
- Ticari bir işletmesinin bulunup bulunmadığı öğrenilmeli ve mevzuatta belirtilen belgelerle teyit edilmelidir. Müşterinin yurtdışında yerleşik tüzel kişi olması halinde de yukarıdaki bilgilerin temin ve teyit edilmesine özen gösterilmelidir.

Müşterilere, bilhassa sürekli iş ilişkisi tesisinde gerçekleştirdikleri işlemlerin amacı, sebebi özellikle servetleri/fonlarının kaynağına dair sorular yöneltilmelidir. Elde edilen bilgiler, müşterinin makul olarak sahip olması beklenen mal varlığının hacmine ilişkin bir gösterge sağlamalı ve bunun nasıl elde edildiğinin bir fotoğrafını sunmalıdır. Bu konuda kamuya açık kaynaklardan da bilgi toplanmaya çalışılmalıdır. Buna göre, asgari olarak aşağıda belirtilen hususlarda bilgi edinilmeli ve beyan edilen hususlar mümkün olduğunca uygun bilgi, belgeler ile teyit edilmelidir.

Bu kapsamda, müşterinin; ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi, dernek ve vakıf, sendika, konfederasyon ile tüzel kişiliği olmayan teşekkül olması halinde;

- İş ilişkisi tesis ettirme gerekçesi,
- İşlemlerin amacı ve mahiyeti,
- İşlemlere konu malvarlığı/fonların kaynağı (birikim, kira, burs, miras, bağış, aidat, taşınmaz ya da araç alış-satışı, maaş, ticari faaliyet, mal ve/veya hizmet alış-satışı, şirket kâr payı vb.),

- Hesap açılışı gerçekleşmiş ise sık ve/veya yüksek tutarlı işlemler beklenip beklenilmediği (örneğin, açılışını takriben hesaba gelmesi beklenen bir tutar var mı, aylık işlemlerin beklenen toplam tutarı, adeti gibi),
- Bu işlemlerin tutarları ve karşı tarafları,
- Hangi ürün/hizmetlerden faydalanılmak istendiği,
- Hesapta yurtdışına/yurtdışından para transferi gerçekleşip gerçekleştirilmeyeceği,
- Gerçekleştirilecek ise ülkelerin isimlerine ilişkin bilgi edinilmeli ve beyan edilen hususlar mümkün olduğunca bilgi, belgeler ile teyit edilmelidir. Müşterinin yurtdışında yerleşik tüzel kişi olması halinde de yukarıdaki bilgilerin temin ve teyit edilmesine özen gösterilmelidir.

Müşterinin; ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi, dernek ve vakıf, sendika ve konfederasyon, siyasi parti, tüzel kişiliği olmayan teşekkül veya kamu kurumu olması halinde, bu teşekkülleri temsile yetkili kişilerin kimlik tespiti usulüne uygun şekilde yapılmalıdır.

Yukarıda belirtilen bilgilerin gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak alınması son derece önemlidir.

Şöyle ki, ilerleyen süreçte riskli müşterilerin belirlenmesinde, izlenmesinde, raporlanmasında, müşteri tarafından gerçekleştirilen işlemlerin müşterinin profiline uygun olup olmadığının tespit edilmesinde ve söz konusu işlemlerin şüpheli işlem kategorisinde olup olmadığının anlaşılmasında büyük ölçüde bu bilgilerden faydalanılacaktır.

Bununla birlikte, müşterinin tanınması kapsamında alınan teyide esas belgelerin asıllarının ya da noterce onaylanmış suretlerinin fotokopisi veya elektronik görüntüsü okunabilir şekilde alınmalı yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilmelidir. Bu kapsamda alınan teyit belgelerinin gerçekliğinden şüphe duyulan hallerde, imkânların elverdiği ölçüde, belgeyi düzenleyen kişi ya da kuruma veya diğer yetkili mercilere başvurmak suretiyle belgenin gerçekliği doğrulanmalıdır. Bu bağlamda, müşterinin ibraz ve/veya beyan ettiği belge ve/veya bilgilerin kendi içerisinde tutarlılık ve sahtecilik kontrolleri yapılmalıdır. Ayrıca, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle iş ilişkisi/işlem tesis edilmesi halinde, ilgili ticaret sicil memurluğu kayıtlarına başvurmak veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin veri tabanından sorgulama yapmak suretiyle sunulan tescil belgelerinde yer alan bilgilerin güncelliğini ve doğruluğunu teyit edilmelidir.

Yurtdışında tesis edilmiş bir güven sözleşmesinin konusunu teşkil eden malvarlığının hesabına, bu sözleşmede belirlenen gerçek veya tüzel kişi mütevellî tarafından kimlik tespitini gerektirecek bir işlemin talep edilmesi halinde ise, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 15 inci maddesi hükümleri uyarınca, işlemin bahse konu yasal oluşum hesabına yapılmak istendiğinin işlem öncesinde beyan edilmesi gerekmektedir.

Bir inançlı işlem türü olan güven sözleşmesinden; bir malvarlığının belirli bir lehtar ya da lehtar grubunun yararlanması için, malvarlığının maliki olan sözleşme kurucusu tarafından, söz konusu malvarlığının yönetimi, kullanımı ya da sözleşmede belirtilen diğer tasarruflarda bulunulması amacıyla sözleşmeyi icra eden bir mütevellinin kontrolüne bırakılmasını hüküm altına alan her türlü hukuki ilişki anlaşılır.

Bu durumda işlem öncesinde müşteri tarafından güven sözleşmesinin, Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından onaylanan veya “Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi” çerçevesinde bu Sözleşmeye taraf ülke makamı tarafından tasdik şerhi düşülen yazılı örneklerinin beyan edilmesi gerekmektedir.

Mütevellinin kimlik tespiti için gerçek kişi olması halinde bu rehberin 5.1. No’lu başlığında yer alan tedbirler uygulanır. Mütevellinin tüzel kişi ya da tüzel kişiliği olmayan teşekkül olması halinde ise rehberin 5.2 başlığı altında sunulan ilgili tedbirlerin uygulanmasına dikkat edilir.

5.3. Gerçek Faydalanıcının Tanınması

Tedbirler Yönetmeliğinin 3 ncü maddesinde, gerçek faydalanıcı, “Yükümlü nezdinde adına işlem yapılan gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri kontrolünde bulunduran ya da bunlara ait hesap ya da işlemin nihai faydalanıcısı durumunda olan gerçek kişi veya kişiler” olarak tanımlanmıştır.

Buna göre, gerçek faydalanıcı; gerçek kişi ya da tüzel kişi olup olmadığına bakmaksızın herhangi bir müşteriyi nihai olarak sahipliğinde veya kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da hesabına işlem ya da faaliyet yürütülen gerçek kişidir.

Yükümlüler, Tedbirler Yönetmeliğinin 17 nci maddesi gereğince, iş ilişkisi/işlem tesis etmek isteyenlerin başkası hesabına hareket edip etmediği, diğer bir deyişle işlemlerin gerçek faydalanıcısının tespiti için gerekli tedbirlerin alması (özellikle işlemlerin amacı, gerekçesi, işlemlere konu malvarlığı/fonların kaynağına dair sorular yönelterek) ve sürekli iş ilişkisi tesisinde başkası hesabına hareket edilip edilmediğine ilişkin müşterinin yazılı beyanını istemelidir. Bir başkası hesabına hareket edildiğinin beyan edilmesi halinde ise, işlemi talep edenin kimliği ve yetki durumu ile hesabına hareket edilenin kimliği mevzuata göre tespit edilmelidir.

Yükümlüler tarafından, ayrıca, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisi tesisinde, gerçek faydalanıcının tespitine yönelik tüzel kişiliğin yüzde yirmi beşi aşan hisseye sahip gerçek ve tüzel kişi ortaklarının usulüne uygun şekilde kimlik tespiti yapılmalıdır. Bu kapsamda, tüzel kişiliği nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişilerin ortaya çıkarılması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Aynı şekilde, yükümlü tarafından, sürekli iş ilişkisi kapsamında, diğer tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişiler de belirlenmeli ve kimlik tespiti yapılmalıdır.

Yurt dışında mukim tüzel kişi ortakların bu kapsamda alınması gereken kimlik bilgilerinin teyidi, ilgili ülkede Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği muadili kuruluşların ya da verilerin resmi olarak tutulduğu diğer kuruluşların açık kaynakları üzerinden yapılabilir.

5.4. Müşteri Durumunun ve İşlemlerin İzlenmesi

Yükümlüler, müşterileri tarafından gerçekleştirilen işlemlerin; müşterilerinin mesleği, ticari faaliyetleri, iş geçmişi, mali durumu, risk profili ve fon kaynaklarına dair bilgiler ile uyumlu olup olmadığını sürekli iş ilişkisi kapsamında devamlı olarak izlemeli, uyarı mekanizmaları oluşturmalı ve müşterileri hakkındaki bilgi, belge ve kayıtları güncel tutmalıdır. Bu bağlamda,

risk durumları da göz önünde bulundurularak, hesapların açılış amaçları doğrultusunda ve sahipleri tarafından kullanılıp kullanılmadığı, işleyişinde bir değişiklik olup olmadığı, dikkat çekici/olağandışı bir finansal aktivite gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçek faydalanıcılarının değişip değişmediği gibi hususların tespiti amacıyla, müşteri durumunun ve işlemlerinin belli periyotlar halinde izlenmesi ve bilgi, belge, kayıtlarının güncellenmesi gereklidir.

Ayrıca, müşteri kabul ve işlem gerçekleştirme süreçlerinde, başta OFAC (United States of America Office of Foreign Assets Control-Amerika Birleşik Devletleri Yabancı Varlıkları Kontrol Ofisi), AB (Avrupa Birliği), BMGK (Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi) ve bazı ülkeler, yetkili uluslararası kuruluşlarca yayımlanan ya da bazı ticari kuruluşlarca sağlanan listeler olmak üzere açık kaynaklardan (gazete, dergi, internet vb) da yararlanılarak, müşteri/nihai faydalanıcının, tüzel kişi ise ortaklar/nihai olarak kontrolünde bulunduranlar/üst düzey yöneticilerinin, ulusal veya uluslararası düzeyde herhangi bir suçla ya da olumsuz bir eylemle yahut bir terör örgütü ya da kitle imha silahlarının yayılması ile bağlantısı olup olmadığı değerlendirilmelidir.

Yabancı ülkelerde kurulan güven sözleşmeleri çerçevesinde gerçek faydalanıcının tanınması noktasında da Tedbirler Yönetmeliğinin 11(3) inci maddesi gereğince, sözleşme kurucusu, lehtar ya da lehtar grupları ile varsa sözleşme kapsamında denetçi olarak belirlenen kişilerin kimlik bilgilerinin alınması gerekmektedir.

Bu bilgilerin teyidi için makul tedbirler uygulanır. Risk temelli yaklaşım çerçevesinde, sözleşme taraflarının kimlik belgelerinin noter onaylı tercümeleri istenir ve bu belgeler üzerinden kimlik teyidi yapılır. Söz konusu oluşumu nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişilerin ortaya çıkarılması için de gerekli tedbirler alınır.

5.5. Uzaktan Kimlik Tespiti

Uzaktan kimlik tespiti, finansal kuruluşlar ve belirli iş ve meslek grupları açısından önemli fırsatlar sunmakla birlikte, aynı zamanda suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı bakımından riskler de barındırmaktadır. Bu nedenle, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, Tedbirler Yönetmeliği'nin 18 ve 20'nci maddeleri ile 30 Nisan 2021 tarihli 19 Sıra No.lu MASAK Genel Tebliği uyarınca, uzaktan kimlik tespiti süreçlerinde **risk temelli yaklaşıma dayalı sıkılaştırılmış tedbirlerin uygulanması zorunludur.**

Müşteri başvurusu alınırken, **Tedbirler Yönetmeliği'nin 6 ve 7'nci maddelerinde** düzenlenen yükümlülükler çerçevesinde kimlik bilgileri temin edilir. Bunun yanı sıra Tebliğin 6'ncı maddesi uyarınca iş ilişkisinin amacı ve mahiyeti, talep edilen ürünler, işleme konu malvarlığının ve fonların kaynağı, ortalama gelir bilgisi ile açılacak hesabın tahmini işlem hacmi ve işlem sayısına yönelik bilgiler de alınır. Elde edilen veriler ışığında müşteri hakkında risk değerlendirmesi yapılır ve iş ilişkisine başlanıp başlanmayacağına karar verilir. Yüksek risk tespiti halinde, iş ilişkisine giriş veya devam üst düzey yönetici onayına bağlanır.

Uzaktan kimlik tespiti ile kurulan sürekli iş ilişkilerinde güvenlik ve bütünlüğün sağlanması amacıyla **Tedbirler Yönetmeliği'nin 18'inci maddesinde öngörülen özel dikkat yükümlülüğü** devreye girer. Tebliğin 6'ncı maddesi uyarınca, uzaktan kurulan iş ilişkisi kapsamında müşteri daha sonra yükümlü ile yüz yüze işlem yapmak istediğinde, **Tedbirler**

Yönetmeliği'nin 6 ve 7'nci maddelerine göre yeniden kimlik tespiti yapılmalı ve imza örneği alınmalıdır. Ayrıca kimlik belgesinin **yakın alan iletişimi (NFC)** kullanılarak doğrulanamadığı durumlarda, Tebliğe 11 Ağustos 2023 tarihinde eklenen hüküm gereği, ilk finansal hareketin mutlaka başka bir finansal kuruluş aracılığıyla yapılması gerekir.

Bu noktada Tebliğin 6'ncı maddesi uyarınca, finansal kuruluşlar ve finansal olmayan belirli iş ve meslekler, risk temelli yaklaşımla tespit edilen riskle orantılı olarak sayılan tedbirlerin birini, birkaçını ya da tamamını uygulamakla yükümlüdür: müşteriden ilave bilgi edinmek ve müşteri ile gerçek faydalanıcının kimlik bilgilerini daha sık güncellemek; iş ilişkisine girilmesini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviye görevlinin onayına bağlamak; uygulanan kontrollerin sayısı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak; sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareketin, müşterinin tanındığı bir başka finansal kuruluştan yapılmasını zorunlu kılmak; müşterinin mali profiline ve faaliyetlerine uygun olmayan veya faaliyetleriyle ilgisi bulunmayan işlemleri yakından izlemek; tutar ve işlem sayısı limiti belirlemek de dâhil olmak üzere uygun ve etkili tedbirleri almak.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları bakımından ise ayrıca özel düzenlemeler yapılmıştır. **25 Aralık 2024 tarihli ve 32763 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklikle** Tebliğe eklenen hüküm uyarınca, gizlilik tabanlı kripto varlıkların alım satımına veya saklanmasına aracılık eden hizmet sağlayıcıların uzaktan kimlik tespiti yapması yasaklanmıştır. Ayrıca sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareket dâhil olmak üzere kripto varlık hizmet sağlayıcılar nezdinde yapılacak para yatırma ve çekme işlemlerinin mutlaka müşterinin kendi adına kayıtlı banka hesabı veya kredi kartı aracılığıyla gerçekleştirilmesi zorunludur.

Uzaktan kimlik tespiti yoluyla kurulan iş ilişkileri, **Tedbirler Yönetmeliği'nin 20'nci maddesinde düzenlenen teknolojik risklere karşı özel dikkat yükümlülüğü** kapsamında sürekli izlenir. Olağandışı, karmaşık veya müşterinin faaliyetleriyle ilgisi bulunmayan işlemler derhal tespit edilerek değerlendirilir. Gerekli görülen hallerde **5549 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi** uyarınca şüpheli işlem bildirimi yapılır. Bu süreçte elde edilen tüm bilgi, belge ve kayıtlar ise mevzuatta öngörülen süre boyunca güvenli şekilde muhafaza edilir.